

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejemana
1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 25. marca 1890.

Štev. 6.

Avstrijski škofje in verska šola.

Ko so liberalci dobili državno moč v roke, stegnili so svoje roke brž po šoli, da bi mladino izrejali v svojem duhu. Izdelali so leta 1868. in 1869. novo šolsko postavo, s katero so katoliško cerkev skoraj čisto na stran potisnili in vso oblast nad šolami izročili posvetnim in liberalnim uradnikom. Ta v naglici spisana in potrjena šolska postava ima pa mnogo pomanjkljivega. Premalo se ozira na potrebe raznih narodov, premalo jasno določuje njih pravice. (Na primer se § 6. šolske postave z dné 14. maja 1869 o učnem jeziku dostikrat tako razlaga, da nasprotuje celó državnim osnovnim postavam, kar bi ne smelo biti.) Preveč omejuje pravice starišev in občin, in jim naklada le bremena namesto pravic, ker se premalo ozira na krajne razmere in zapoveduje osemletno šolo tako za mesta kakor za hribovske vasi. Ukljub tem in mnogim drugim pomanjkljivostim vendar naši liberalci na šolski postavi ne pustijo pičice spremeniti! Množile so se pritožbe zoper tako šolsko postavo od vseh strani, pa bilo je vse zastoj. Ko je slednjič liberalna vlada padla in je prišel pred desetimi leti na krmilo grof Taaffe, bili so vsi katoličani veseli. Mislili so, da je Taaffe konservativen in da jim bo katoliško šolo nazaj dal. Katoliški in slovanski poslanci so se tedaj Taaffeja oklenili; oboji so upali, da bo izpolnil njih želje po verskih in narodnih šolah. Toda oboji so se varali. Taaffe ni odločen konservativec, ampak le omahuje med levo in desno, kakor mu bolje kaže; liberalcem se pa noče zameriti. Zato je pustil vse pri starem, t. j. pustil je liberalnim uradnikom vso moč v rokah, zlasti pri učnem ministertvu in po deželnih šolskih svetih gospodujejo sami liberalci, odločni nasprotniki verskih in narodnih šol. Naše poslance je Taaffe tolažil z obljubami; mi smo čakali in čakali, pa nismo v desetih letih nič dočakali. Zdaj je bilo na poslancih, da spravijo šolsko vprašanje v tok. Toda pokazale so se velike težave. Čehi in Poljaki poudarjajo zmirom le to, da naj se ljudska šola izroči deželnim zborom; to pa ne more ljubo biti Slovencem in nemškim konservativcem v tistih deželah, kjer so v manjšini. Isto velja za Rusine v Galiciji in Bukovini. Posebno z ozirom na rogovilstvo brezverskih Mladočehov ni bilo pričakovati, da bi se v zbornici poslancev našla večina za versko šolo.

Zato je bilo pač najbolje, da so avstrijski škofje sami vzeli to zadevo v svoje roke. Že

lansko jesen so se škofje posvetovali o tej prevažni zadevi na Dunaju. Čeravno je bilo posvetovanje cerkvenih knezov tajno, sodil je vendar ves svet po pravici, da se posvetujejo o verski šoli. Vse je tedaj pričakovalo, da se bojo škofje oglasili v gosposki zbornici. To se je tudi zgodilo. Dné 12. sušca t. l. je kardinal in knezo-nadškof Pražki grof Schönborn v šolski komisiji gosposke zbornice prebral izjavo, katero sta poleg njega v imenu vseh avstrijskih škofov podpisala tudi knezoškof Sekovski in knezoškof Ljubljanski. V tej izjavi pravijo škofje, da je po sedanjí šolski postavi vsak otrok prisiljen, šolo obiskati. Ako pa šole niso uredjene v katoliškem duhu, potem se katoliškim starišem krivica godi; kajti po državnih osnovnih postavah imajo oni pravico, izrejati svoje otroke v katoliškem duhu, torej imajo tudi pravico do katoliško-verskih šol. Potem so tirjatve po verski šoli za katoličane našteje v peterih točkah:

1. V katoliške šole se ne smejo sprejemati judovski, lutrovski ali drugoverski otroci.
2. Na katoliških šolah smejo učiti le katoliški učitelji, tisti morajo izučeni biti na katoliških pripravnicah in si morajo možnost pridobiti, da učijo tudi krščanski nauk.
3. Kedar se nastavi učitelj na katoliški šoli, mora imeti tudi duhovna oblast veljavno besedo, da odloči, ali je prosilec za to službo sposoben ali ne.
4. Za krščanski nauk naj se odloči več ur, pa tudi ves drugi pouk in šolske knjige naj bodo v katoliškem duhu.
5. Katoliški cerkvi se mora pravica dati, da nadzoruje in pregleduje katoliške šole in katoliške učiteljske pripravnice, da vidi, ali je vse in zmirom uravnano v duhu katoliške vere.

To pa še ni postavni predlog, ampak škofje pravijo, da so pripravljene zavolj teh toček in tirjatve v dogovore stopiti z merodajnimi osebami, tedaj z ministri in poslanci. Minister Gautsch je precej rekel na to, da bo želje škofov predložil še drugim ministrom, in da bo potem cela vlada odgovorila na to izjavo. Zdaj vse radovedno čaka, kaj bo vlada odgovorila? Zdaj se mora Taaffe odločiti ali na levo ali pa na desno!

Izjava škofov je napravila po vsej Avstriji močoven utis. Še listi tujih dežel pišejo o njej. Liberalci kar z zobmi škripljejo od jeze, ker se bojijo, da bi utegnili svitli cesar škofom prav dati. Liberalci vpijejo, da se te tirjatve ne ujemajo z državnimi osnovnimi postavami. Mi vprašamo: s katerimi pa se ne ujemajo? Nasprotno se le sedanja šolska postava ne ujema z državnimi osnovnimi postavami: da so otroci prisiljeni, obiskovati liberalne šole, to se ne ujema s čl. 14. državnih osnovnih postav, in da so n. pr. Slovenci prisiljeni, obiskovati nemške šole, to nasprotuje čl. 19. osnovnih postav.

Pa ne samo nemško-liberalni, ampak tudi mnogi češki in poljski listi nasprotujejo verski šoli in se hudujejo nad škofi; žalibog se jim je tudi „Slovenski Národ“ pridružil. Škofom očitajo, da se v svoji izjavi ne ozirajo niti na deželne, niti na narodne pravice. Pa to očitanje ni opravičeno. Škofje morajo pred vsem vero in večno zveličanje duš pred očmi imeti, to poudarjati je njih naloga in dolžnost; za deželne in narodne pravice potegniti se, je pa naloga poslancev; saj škofje ne proglašajo še postave, ampak pravijo, da so pripravljene, v dogovore stopiti z merodajnimi osebami.

Ne vemo, kako se bojo odločili češki in poljski poslanci. Pa naj se odločijo, kakor hočejo, mi Slovenci ostanemo zvesti katoličani, ne odpadniki, kakor Mladočehi, pa tudi ne mlačneži, kakor Staročehi. Ker je večina národa teh mislij in se je že podpisala za versko šolo, zato mislimo, da tudi slovenskim poslancem ne kaže družega, kakor spraviti v postavo določbo zastran maternega kot učnega jezika, potem pa glasovati za versko šolo; in če bi prav v manjšini ostali ali v opozicijo (nasprotje) zoper vlado stopiti morali! In če bi prav v tem hipu narodnih šol ne dosegli, moramo vendar podpirati gibanje za versko šolo; kajti katoliška cerkev nam je vendar bolj pravična, ko nemški centralisti, in če bo ona v šoli kaj govoriti imela, gotovo nam bo tudi v narodnem oziru toliko pravična, kar jej bojo le dopuščali. Toliko se vpije in zmirja na „konkordatsko šolo“; pa takrat smo na Koroškem imeli slovenske in slovensko-nemške šole, da smo se res v obeh jezikih brati in pisati naučili, „liberalci“ pa so nam šole potem čisto ponemčili. Mladočehi naj bi toraj rajši svoj srd obračali proti nemškemu liberalcem, namesto da jim pomagajo pobijati versko šolo! „Národní Listy“ sicer pišejo: „Hohenwartov klub spada med mrtve; Slovenci in Hrvatje ne morejo dalje ostati s Tirolci v isti zvezi“. Mi pa prašamo: Zakaj pa ne? Ali mislijo mar mladočeški prenapetneži, da bomo mi katoliško vero zatajili in da že komaj čakamo pravoslavnih ali pa husovskih nebes? Mi bomo vedno za versko šolo, in Dalmatinci so tudi še verni katoličani; zato se prav dobro podamo s Tirolci v en klub! In če bi tudi imeli svoj poseben klub, vendar bojo slovenski poslanci vedno prisiljeni, glasovati s katoliško stranko. In če bi se res utaborila nova liberalna vlada iz Čehov, Nemcev in Poljakov, ter se odločno protivila verski šoli, nasprotovali jej ne bojo samo Tirolci, ampak tudi Slovenci in najbrž tudi Dalmatinci. Hohenwartov klub ima tedaj močno življenje, morda močnejše, ko mladočeška stranka, ki se zdaj tako napihuje! Sv. Oče Leon XIII. so rekli, da so Slovenci, kakor so Rimski stolici iz vseh Slovanov najbližji, tudi sv. cerkvi najzvesteje udani. To je tudi resnica; zato mislimo, da bi slovenski poslanci ne mogli dolgo odbržati svojih mandatov, ako bi se očitno zvezali z nasprotniki katoliške vere. Rajši bomo naše poslance videli v nasprotstvu zoper vlado, rajši prestopimo še nekaj krivic; veselilo bi nas celó, ko bi se pred celim svetom pokazalo, da smo res zvesti katoličani, ker nam do zdaj nič prav niso zaupali ter nas imeli na sumu, da smo navdu-

šeni prijatelji Rusov in pravoslavne ruske cerkve. Slovencem bo morda še v srečo, ako se njih prave misli jasno pokažejo in spričajo. Zato pa naj bojo naši poslanci možje in naj se potegnejo za versko, pa tudi za národno šolo, potem naj pride, kar hoče!

Naša šolska rana.

Žalostne razmere na Koroškem vnovič osvetljuje zgodovina prošnje občine Tolsti Vrh za slovensko šolo. Občina Tolsti Vrh ima svojo lastno šolo v Kotljah, po krajevnih razmerah pa obiskujejo nekteri otroci te občine deloma šolo v Černečah, ki spadajo pod Libeliško občino, deloma šolo v Guštanju, kjer je samostojna tržka občina. V Černeški šoli imajo otroci iz občine Tolsti Vrh celó večino. Občina Tolsti Vrh je že dné 7. aprila 1888 uročila prošnjo za slovensko šolo na deželni šolski svet. Deželni šolski svet pa je odgovoril še le 21. decembra 1889, in okrajni šolski svet v Velikovcu je odgovor poslal na občino dné 28. decembra 1889. Več ko 20 mesecev je toraj občina čakala na odgovor! In kak odgovor je dobila? Čujte in berite odgovor in razsodbo, ki se glasi po poročilu lista: „Südsteierische Post“ štev. 21. dné 12. t. m. od besede do besede tako-le:

„Št. 1616.

Okr. šol. sov.

Občinskemu odboru v Tolstem Vrhu.

Visoki c. k. deželni šolski svet je z odlokom od dné 21. decembra 1889 št. 2847 iz predloženih dokazov pozvedel, da obiskujejo ljudske šole v Guštanju in Černečah tudi otroci iz občine Tolsti Vrh, pa le v razmeri ene petinke oziroma treh petink vseh učencev teh šol, in da občinski zastopi v Guštanju in Libeličah, ki so se v tej zadevi vprašali, nočejo nič vedeti o tem, kar občina Tolsti Vrh namerava, da bi se gledé učnega jezika na teh dveh šolah kaj spremenilo.

Ravno tako se je na podlagi § 6. državne šolske postave poprašani koroški deželni odbor izjavil, da že 20 let obstoječa uredba učnega jezika splošno ugaja namenom in željam prebivalstva, da so želje, po spremembi te uredbe, ki se v novejšem času prikazujejo, kakor znano ne opirajo na nove potrebe, izvirajoče iz spremenjenih prometnih razmer, ampak samo na od zunaj v deželo zatrosene agitacije, da tedaj on kake spremembe gledé učnega jezika ne more priporočati. Občinski odbor v Tolstem Vrhu se toraj vpraša, ali hoče vkljub temu, da so se občinski zastopi v Guštanju in Libeličah in koroški deželni odbor nasprotno izrekli, še vedno v polnem obsegu ostati pri svoji prošnji, ktera se mu v prilogi vrača.

Okrajni šolski svet v Velikovcu dné 28. decemb. 1889.

Predsednik: Webenau I. r.“

Deželni šolski svet torej ne reši prošnje, ampak samo le vpraša, ali hoče občina še ostati pri svojih tirjativah ali ne. Čujte, kaj se v 20 mesecih vse dočaka! Ker je občina na novo odgovorila in svojo tirjatev ponovila, zna čakati spet 20 mesecev na kak odgovor, ki bo pa težko ugoden!

S čim pa se je ta dolgi čas 20 mesecev potratil? Mi ne vemo, le toliko vemo iz odloka, da je deželni šolski svet popraševal na treh krajih. Rekli smo že prej, da nekteri otroci te občine obiskujejo šole v Guštanju in v Černečah. Na to se je deželni šolski svet oprl. Šolo v Kotljah, ki je za občino vendar glavna, ker spada pod občino in jo obiskuje tudi največ občinskih otrok, pustil je deželni šolski svet čisto na strani, kakor

bi o njej niti govora ne bilo, — in zanimal se je odslej samo za otroke, ki hodijo v Guštanj in Černeče v šolo. Poprašal je za nju mnenje občinska odbora v Guštanju in Libeličah, ki sta oba v nemškutarskih rokah. Oba sta bila seveda zoper slovenski pouk. V svojem odloku se sklicuje deželni šolski svet na izjave teh dveh občin, o šoli v Kotljah pa niti besedice ne omeni.

Nadalje je deželni šolski svet po svoji navadi vprašal tudi deželni odbor za njegovo misel. Deželni šolski svet namreč § 6. šolske postave tako razlaga, da šole uzdržuje „dežela“, njen zastopnik je pa deželni odbor, torej sme le tisti govoriti in svetovati o učnem jeziku. Pa taka razlaga postave je napačna in nemogoča. Kajti potem bi več ne veljal čl. 19. državnih osnovnih postav, ki pravi, da se nihče ne sme siliti, učiti se drugega deželnega jezika. Ako ima pa o učnem jeziku odločevati le deželni odbor, potem bo v tistih deželah, kjer je deželni odbor nemško-liberalen, tisti zmirom tako odločil, da se smejo siliti slovenski otroci, učiti se nemškega jezika. Državna postava pa ni nad ustavno ali osnovno postavo, prva se mora pred drugo umakniti, torej se tudi § 6. šolske postave ne sme tako razlagati, da bi uničil člen 19. državnih osnovnih postav! To je jasno, ko beli dan!

Sicer pa tudi „dežela“ ne uzdržuje šol, ampak le davkoplačevalci, ki plačujejo šolske doklade, in pa občine, ki morajo zidati šolske hiše. Poprašan je bil tedaj deželni odbor, in tisti je rekel, „da je to vse le hujskarija od zunaj, da koroški Slovenci vsi (?) le nemške šole želijo, kakor so zdaj, da je to že 20 let dobro bilo (?), in da se nič ni spremenilo, da bi se moralo to preurediti“. Te stare pregovore in izgovore že davno poznamo in smo jih že sili. Resnični niso! Ni treba Kranjcev in Štajercev, mi sami vidimo, da se slovenski otroci v nemških šolah nič ne naučijo, zato pa prosimo in tirjamo, naj se nam dajo slovenske šole. Pa vse je zastoj; če koroški Slovenec prosi za svojo pravico, vpijejo vsi, da je „našuntan od Kranjcev in Štajercev“; le tisti Slovenec je priden in le tistega glas velja, ki trobi v nemški rog, ki se podpisuje za nemške šole in zmetuje svojo materno, slovensko besedo!

Občini Tolsti Vrh se je toraj po 20 mesecih naznanilo, kaj ste rekli nemško-liberalni občini Guštanj in Libeliče, in kaj deželni odbor, ki pri celi stvari po naših mislih nema posebej nič govoriti, ker ima itak že dva zastopnika v deželnem šolskem svetu, in potem se vpraša v odloku, ali hoče še pri svojem sklepu ostati ali ne? O šoli v Kotljah, pri kateri občini Guštanj in Libeliče nimate nič govoriti, pa odlok deželnega šolskega sveta čisto molči, in vendar je bila prošnja spisana največ zavolj te šole!

Zdaj pa naj vsak sam razsodi, kaj ima misliti o tem odloku, kterega posebno gg. slovenskim poslancem priporočamo v resni preudarek. Če je prav občina svojo prošnjo ponovila, — pri sedanjih razmerah in pri takih odgovorih nemamo ničesa pričakovati! Če ne bomo začeli bolj odločno postopati, pa ne samo Korošci, ampak tudi drugi

Slovenci in posebno državni poslanci, tako dolgo so vsi naši naporu zastoj! Bog nam daj več odločnosti!

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Od Zile. (Pripravljajmo se na prihodnje volitve.) Kdor hoče kaj opraviti, mora zgodaj na delo. Tudi mi koroški Slovenci moramo zgodaj na delo, ako hočemo kaj opraviti pri prihodnjih volitvah. Boj bo, kakor se kaže, hud, in če ne bomo pripravljani, bode nam slaba pela. Nasprotniki naši so si že naredili načrt; tudi mi moramo imeti svoj načrt, naša vojska se mora dobro organizovati. Vsakemu izmed naših ljudi mora se odkazati pravo mesto, določiti se delokrog. Nobeden izmed nas ne sme rok križem držati, nobeden se ne sme na druge zanašati. Vsak pravi slovenski domoljub, ki ima srce za vero, za dom, za cesarja, mora stopiti na noge, da bode zmaga naša sijajna. Ne samo z besedami, temveč z dejanjem moramo svetu pokazati, da še živimo, in da se z lahka ne udamo nasprotnikom našim. Ravno o pravem času ustanovilo se je „katoliško-politično in gospodarsko društvo“. Gotovo bode skrbelo za pravo organizacijo, za neobhodno potrebni red, poučevalo slovenske volilce o veliki važnosti volitev in razdelilo delo med razne rodoljube. Kakor hitro dobimo dotična navodila, začeti moramo vsak v svojem kraju in med svojimi ljudmi potrebno delo. Že pri raznih prilikah pokazali smo, da ljubimo vero svojih očetov in jezik svojih mater, da nam je draga naša domovina slovenska, da pa tudi vemo ceniti veliko in mogočno Avstrijo. Storimo svojo dolžnost tudi pri prihodnjih volitvah! Da bo pa to tem lažje, stopimo pravočasno na noge!

Iz Podturja. (Predstavljanje Kristusovega trpljenja.) Na četrto postno nedeljo predstavljala je v naši vasi pri g. Orašu znana Lipška družba Kristusovo trpljenje. Ta družba ima 32 udov, in vsi so jako dobro izurjeni igralci. Posebno pa se je odlikoval Judež Iškarijot, ki nam je v prvem delu svoje vloge predstavljal človeka, ki hlepí le po denarju in po posvetnem blagu in v tem nesrečnem poželenju celó svojega Gospoda zataji in za bornih 30 srebrenikov prodá. V drugem delu pa pride Judež do spoznanja; on izprevidi, kako hudo se je pregrešil, a prepozno je. Hudič, ki je dobil Judeža v svojo mrežo, ne izpusti ga več, ampak dovede ga do obupanja in pelje v nesrečno smrt. Po smrti se še prikaže nesrečna duša Judeževa in milo toži, koliko mora zdaj v peklju na večne čase trpeti. Nahaja se žalibog tudi danes le preveč takih ljudi, kterim je denar in posvetno blago vse, Bog in njegova sveta cerkev pa nič. Tem bi bila žalostna Judeževa osoda, kakor se nam predstavlja v tej igri, najboljša pridiga. — Pa tudi drugi igralci so jako pohvalno igrali. Ne morem tukaj vsakega posebej omenjati, omeniti hočem le, da se je Kristus izvrstno predstavljal. Postava, vedenje in govor dotičnega igralca so popolnoma odgovarjali vzvišenosti in svetosti osebe, ki se je predstavljala. Z mirno in v srce segajočo besedo je poučeval svoje apostole, naj se vedno ljubijo med seboj in naj ta njegov nauk razširjajo po celem svetu. Ko je ljubeznivo tolažil

svojo mater in ginljivo jemal od nje slovo, ko je na Oljski gori milo prosil svojega nebeškega Očeta, naj mu odvzame ta kelih trpljenja, lesketala je marsiktera solza v očeh paznih poslušalcev. Postni čas je sveta cerkev odločila, da preišljujemo trpljenje Kristusovo in si iz njega posnemamo potrebne nauke. Kdor se je pri tej predstavi spominjal, da je tako grozne in strašne muke nekdanj res trpeti moral naš Zveličar sam, da bi nas rešil greha in nam zopet pridobil milost božjo, ta je pač čutil, kako veliko hvalo smo dolžni našemu Gospodu in da pač nimamo uzroka biti nezadovoljni, ako pridejo tudi čez nas razni križi in težave. Že iz navedenega razvidite, da je ta predstava jako poučna. Želeti bi torej bilo, da bi se Kristusovo trpljenje predstavljalo po vsem Slovenskem, in da bi se teh predstav udeleževali Slovenci radi in v spomin pobožnim namenom. Ker pa to želim tudi jaz, naj povém, kar mi pri tej predstavi ni ugajalo. Kakor sem poizvedel, sestavljen je besede za to predstavo — prepis imam tudi jaz v rokah — neki priprost kmet v Maloščah pred kakimi 30 ali 40 leti. Pisana je igra v narečji, kakor se govori okoli Blaškega jezera in ob Dravi; nahaja se pa v njej tudi mnogo nemških in precej robotnih izrazov. Ti bi se morali na vsak način odstraniti in z lepimi slovenskimi nadomestiti in sploh vsa igra preložiti na jezik, kakor se nahaja v knjigah. Družba sv. Mohorja bi potem lahko to igro o priložnosti vsprejela med družbine knjige, in tako bi se s tem „Kristusovim trpljenjem“, ki je po svoji vsebini in mislih res prav dobro sestavljeno, seznanili Slovenci po vseh pokrajinah slovenskih.

Iz Bilčovsa. (Sedan je šole.) Veliko ste že pisali o naših šolah, pa vendar še ni vse povedano. Hvaliti jih nobeden ne more, kdor hoče resnici čast dati. Nedavno sem dečku, ki hodi že osem leto v našo nemško šolo, pokazal svoj žepni nož, na katerem stojé besede: „Kauf mich, bin billig“, ter ga vprašal, naj mi pové, kaj te besede pomenijo. Toda deček jih ni razumel. Tedaj v osmih letih se ni naučil niti toliko nemščine, kar je mi zastopimo iz vsakdanjega življenja. Mislim sem si: ko bi bil ta deček osem let na planini ovce pasel, bil bi ravno tako moder, kakor je zdaj! Tu se pač vidi, kako jalove so nemške šole za slovenske otroke; in vendar je še zmirom dosti brezpametnih Slovencev, ki hvalijo in se podpisujejo za nemško šolo! Bog daj n . . . . pamet!

Iz Obirskega. (Gospod Plavec. — Podjurski Slovenci, pozor!) Kakor se čuje, misli „Bauernbund“ za prihodnje volitve v deželni zbor za podjursko dolino priporočati g. Aleša Otiča in g. Jakoba Plavca. Otiča mi ne poznamo; o g. Plavcu pa hočemo nekaj povedati, da ga vi kmetje vsi spoznate in da se veste potem ravnati pri volitvi. Gosp. Jakob Plavec p. d. Skorjanc v Lovankah je grajšček in tudi podjetnik Dravskih stavb. On je res „naprednjak“ in liberalcec v duhu „Bauernbunda“. On pa je tudi posestnik Jerebove kmetije v naši gorski Obirski dolini. In kaj mislite, kako dobro nam je naredil? On, ki do zdaj skozi lastno posestvo gori do Šajde (Ločila) niti kmetskega pota ni uravnal, med tem ko so drugi posestniki skozi celo dolino, ki je 11 kilometrov dolga, na svoje stroške uravnavali in poprav-

ljali poldrugi meter široko pot, kakoršna za njihove potrebe zadostuje, — hoče imeti zdaj polčetrti meter široko cesto, da bi se mogel v kočiji voziti sem ter tje! V ta namen je uložil prošnjo na okrajno glavarstvo v Velikoveu, naj pride komisija in to pot pregleda. Res je prišla komisija dne 15. novembra 1889, in zdaj je dobila Belska srenja (občina) ukaz, naj še letos naredi tako široko cesto, kakor jo g. Plavec želi, sicer pride eksekucija nad njo! Stroški so preračunjeni na 15.000 reci, petnajst tisoč rajniš, pa to še ne bo zadosti, kajti pozabilo se je na odkup zemljišča, ki meri 25 □ kilometrov. Ako se računí štirjaški meter samo 25 kr., naneslo bo to 6200 gld. Kjer pa pojde cesta čez lepe travnike, ne bo se dobil za 25 kr. meter. Tako znajo stroški narasti na 24.000 gld. To je pa za naš revni kraj strašno veliko denarja; kmetom ne kaže družega, kakor vse prodati in se izseliti v srečnejše kraje! Tako bo dobil g. Plavec svojo cesto, in se bo sam vozil po njej, ko drugih ljudi v dolini več ne bo! Omenim le še, da je bila stara pot dosti dobra za nas, in da se je po njej zvozilo kdo vé koliko lesa in oglja. Zdaj še le, ko nemamo nič več izvažati, naj bi delali široko cesto! Glejte, kak „prijatelj kmetov“ je g. Plavec: vse posestnike cele doline hoče spraviti na kant in jim stisniti beraško palico v roke, samo da dobi on svojo cesto, po kateri se bo v kočiji vozil s svojo na „levo roko“ zaročeno mu gospo soprogo! Kmetje, ali vas mika, izvoliti si ga za poslanca?

Iz Podjurske doline. (V slovo g. župniku Petermanu!) Ne samo Št. Vidski farmani, ampak tudi rodoljubi sosednih far žalujejo za č. g. Petermanom, ki so se zavolj slabega zdravja preselili iz Št. Vida na Otok pri Vrbskem jezeru, kjer bojo imeli manjšo faro na ravnem in manj opravila in težavnih potov. Vkljub bolehnosti so svoje dolžnosti vselej zvesto opravljali in imeli so zmirom odprto srce za ubozega Slovence. Slovenskemu kmetu so ljubeznjivo na strani stali z modrim svetom in spodbudno besedo pri volitvah in drugih priložnostih. Zato je v Rekerski občini slovenska stranka zmirom zmagovala. Po vsej dolini gre le en glas: „Škoda za g. Petermana!“ Mi pa upamo, da nas Podjunčanov ne bojo čisto pozabili, ampak da se nas bojo spominjali v molitvah pred Devico Marijo na Otoku, in da bojo tudi v narodnih zadevah skrbeli še zmirom za nas. Ko bi bilo mnogo takih gospodov Petermanov, potem bi bila slovenščina že davno na konju! Slednjič pa se jim zahvalimo za vse lepe nauke in svete ter druge dobrote, in želimo, naj bi zaželjeno ljubo zdravje kmalo in popolnoma dosegli!

Iz Podjurske doline. („Mir“ tednik?) Mnogo nas je, ki „Mir“ radi prebiramo in že komaj čakamo, kedaj pride nova številka. Vsi taki smo se razveselili, ko smo zvedeli, da se o tem govori, da bi „Mir“ vsak teden izhajal. Nekteri sevéda ugovarjajo, da bi potem več ko pol naročnikov odstopilo, če bi se cena povišala. Ali je to resnica, to zvedeti bi bilo najprej potrebno. Pomisliti je treba, da „Mir“ bere veliko več ljudij, kakor je naročenih. Navadno ima vsak naročnik še kake tri ali štiri zraven sebe, ki ga zdaj zastonj berejo, ker se naročniku ne zdi vredno, da bi za tisti rajniš dolgo okoli hodil in moledoval za tiste

šestice, rajši že koj sam plača. Ko bi pa „Mir“ za kmete 2 gold. veljal, potem bi glavni naročnik en rajniš dal, drugi rajniš naj bi pa tisti zložili, katerim ga posojuje. Za bolj premožne rodoljube naj bi pa list veljal 3 gld., in gotovo se bo našlo še precej takih kmetov, ki se ne bodo branili plačati 3 gld., saj bodo potem list vsaki teden brali, vsako leto bodo dobili 28 listov več, ko do zdaj, namreč 52, zdaj so jih pa le 24. Dobro bi bilo, ko bi uredništvo izdalo oklic na vse naročnike, naj vsak naznani, ali bi odstopil ali ne, če bi se cena povišala na 2 gld., in naj bi se tudi tisti oglasili, ki so volje plačati po 3 gld. Tako bi lastnik lista vsaj zvedel, pri čem da je. Naročniki bi lahko odgovorili na dopisnicah, to je brž in z malimi stroški storjeno. Ker pa morda vsak ne vé, zakaj se mora cena tedniku toliko povišati, naj mu povemo, da mora tednik imeti zraven poštno marke še časnikarski kolek. Zdaj plača lastništvo za vsakega naročnika 24 kr. za pošto, potem bo pa 52 kr. plačevati moralo. Pri tedniku pa mora biti še vsaki list posebej kolekovan (štempljan) in vsaki kolek stane 1 kr., torej je spet 52 kr. na leto. Samo za pošto in za časnikarski kolek mora tedaj lastništvo plačati 1 gld. 4 kr. na leto; če bi tedaj list veljal 2 gld., ostane za tisk, papir in urednika le 96 kr., naročnik pa bi dobil list 52 krat namesto 24 krat. Ko bi tedaj „Mir“ tednik postal, in bi vsak naročnik le 2 gld. plačal, bi list ne mogel izhajati, ako ga ne bodo premožnejši rodoljubi še posebej podpirali, in ako ne bo vsaj dve tretjini takih naročnikov, ki bi plačevali po 3 gld. na leto. Stvar se mora tedaj dobro preudariti. Morda vé kdo drugi za dober svet v tej reči.

Iz Št. Vida v Podjurski dolini. (Slovo!) Minulo je koncem januarja t. l. ravno 15 let (1875), kar smo dobili po smrti rajnega gospoda Jožeta Keberja zopet svojega lastnega dušnega pastirja, častitega gospoda Jožefa Petermana. Oj! kakošno veselje smo takrat imeli, zakaj poznali smo častitega gospoda že od prej. Bili so od leta 1869. do spomladi 1874 za kaplana v Škocijanu. Vedeli smo, kako spreten in izvrsten duhoven, kako ljubeznjiv, skrben in prijazen učenik da so. Že kot Škocijanski kaplan so našo šolo v Št. Primožu, samo le iz ljubezni in prijaznosti do naših otrok, popolnoma brezplačno oskrbovali. Ni jih vtudila dolga, poldrugo uro trajajoča, pogostokrat preslaba pot, in tudi slabo vreme ne ostrašilo. Vedno so vestno dohajali in delali v naš občni blagor z velikim uspehom, vedeli so si pridobiti zaupanje in ljubezen otročičev z milim, prav očetovskim poučevanjem v krščanskih resnicah, pa tudi z marsikterem milodarom in spominkom, ki ga hvaležni šolarji, akoravno že odrasli, skrbno hranijo še sedaj. A tedanje naše veselje se nam je zdaj v bitko žalost spremenilo. Častiti gospod Jožef Peterman so nas 12. t. m. zapustili in šli na ložejšo faro k Devici Mariji na Otok. Naša žalost je toliko več, kolikor se spominjamo neštevilnih dobrot, dušnih in telesnih, ki so jih skazovali v teku minulih 15 let celej fari. Bili so skrben dušni pastir, izvrsten in priljubljen pridigar, ljubeznjiv učitelj mladini v šoli in odraslim v cerkvi, mil in potrpežljiv svaretelj grešnikov, neutrudljiv vodnik v spovednici, tolažbepoln prijatelj in pomočnik na surtni postelji. Bog daj, da bi njih trud ne bil zastoj,

naj bi njih nauki ne bili padli na skalo ali peščen tla, ampak v dobro, rodovitno zemljo, in tako obrodili obilo dobrega sadu, ne pa ljulike. Koliko so skrbeli in trudili se tudi v gmotnih zadevah v prid naše sedaj po njih žalujoče fare! Poskrbeli so, da smo pretesno farno cerkev dozidali in olepšali; napravili nove, lepo ubrane zvonove, in pridobili lepih mašnih oblek. Zraven farne cerkve pa niso pozabili podružnic, temveč pri vseh štirih so, kar je bilo potrebno, vse lepo vredili in poravnati pustili, tako da imamo vse štiri podružnice čedne in lepe. In akoravno je vse to dosti tisočakov stalo, vendar ni bilo nikoli sitnosti in ugovorov, velikoveč so vedeli s prijaznostjo in lepim poukom vse tako voditi in raynati, da je vsakteri rad in z veseljem dal, kolikor mu je bilo le mogoče, ker si je vsaki za čast štel, ljubljenu fajmoštru kako veselje narediti, toliko več, ker so tudi oni bili prijatelj in dobrotnik vsem farmanom brez izjeme, naj je bil mlad ali star, bogatin ali berač. Največi dobrotnik pa so bili otrokom in bolnim revežem, katerih so vsakterega obiskovali in mu pomagali, kjerkoli so le mogli, čeravno so zadnja leta sami zelo bolehal. Pa ako bi hoteli vse njih dobrote popisati in objaviti, bil bi „Mir“ pretesen! Kako srečni so torej otoški farmani, da takega izvrstnega dušnega pastirja dobijo, in zavidali bi jim lahko, ako bi ne spoznali Božje neskončne milosti, previdnosti in modrosti, ki jih pelje k Devici Mariji na Otok, da bi se nekoliko odpočili, ter okrevali in spet si pridobili potrebno in zaželjeno zdravje, da bi zamogli še dalej pastirovati in delati v vinogradu Gospodovem. Ker pa mi ne moremo častitemu gospodu povrniti vseh dobrot, dušnih in telesnih, ki so jih naši fari skazovali, se obračamo s hvaležnim in zaupljivim sream do Očeta nebeškega s prošnjo, naj jim On, ki še kozarec vode brez plačila ne pusti, vse stoterno povrne in poplača, jim posebno zaželjeno zdravje zopet milostljivo podeli, in jih ohrani v prid svoje svete cerkve še mnogo let, potem jim pa podeli krono večnega zveličanja v nebesih. To voščimo in želimo njim vsi hvaležni farmani Št. Vidski v Podjurski dolini.

Franc Kovač l. r.,

v imenu in na prošnjo vseh farmanov.

Iz Kotelj. („Mir“ jim je na potu.) V neki gostilnici je bilo zbranih več kmetov, pa tudi naš učitelj in poštar. Pogovor je nanesel na časopise. Eden je rekel, da za kmeta je najboljši „Mir“, pa tudi najbolj po ceni. To pa je hudo zbdolo učitelja, ki je začel kmetom očitati, kako so neumni, da poslušajo duhovnike in slovenske huj-skače; boljši bi bilo, ko bi tisti rajniš pri oknu ven vrgli. Potem je začel nekaj praviti o „nemški kulturi“. Mi kmetje pa vemo, da tisti gospodje, ki „Mir“ pišejo, so več študirali, kakor naš učitelj, zato se na njegove besede nobeden ne ozira. Dokler smo še katoliški kristjani, je tudi naša dolžnost, poslušati naše dušne pastirje; kdor pa tega noče storiti, naj od naše vere odstopi, nas pa naj potem pri miru pusti s svojimi puhlimi nauki! Tudi mi vemo, da ima vsak národ od Stvarnika sveti poklic, da se izobražuje in napreduje; le to je žalostno, da taki, ki se za „liberalce“ štejejo, nekatere národe ovirajo pri omiki in napredku. Če hočete biti pravi liberalci, g. učitelj, pustite vsakemu svoje; ne zaničujte Slovencev in njih časo-

pisov, saj morajo tudi Slovenci plačevati v tisto deželno blagajnico, iz ktere vi vlečete svojo plačo!

Iz Prevaljske občine. (Pojasnilo. — Občinski zastop. — Volitve.) V „Miru“ sem bral, kako so naši občinski očetje radodarni, da so tajniku 200 gld. primaknili na plači. Zvedel sem pa, da so mu jih obljubili za to, da bo vodil ljudsko štetje. Spominjam se, da je prej plačal gospodar po 20 kr. za tako popisovanje. — Kaj se sicer godi v sejah občinskega odbora, o tem nič ne zvemo. Odborniki so nam večinoma neznan, tuji gospodje v Prevaljah, ki se z nami kmeti malo kaj pogovarjajo, zato nič ne zvemo, kaj se sklepa o nas in naših potrebah. Po postavi so take seje očitne in sme vsak volilec poslušati priti; pa kako bo šel, ko nič ne zvemo, kdaj je kaka seja? Je pač žalostno, kjer niso domačini gospodarji v soseskli! — Bližajo se nam volitve za deželni zbor. Slovenska stranka je prej vedno zmagala v Prevaljski občini in dala 13 zanesljivih volilnih mož. Zdaj se je pa na slabše obrnilo, ker so odtrgali od nas Strojno in Št. Danijel. Zdaj misli fužinska gospoda, da smo kmetje za večno potlačeni. Tudi nekteri Slovenci nima več pravega poguma. Toda kmečki posestniki imamo še zmirom večino, ko bi le vsi zvesti in stanovitni ostali in prišli vsi k volitvi! Može, „čič ne dá nič“, pravi pregovor; s tem, da bomo za pečjó sedeli in na tihem godrnjali, nam ne bo pomagano: dajmo se pogovoriti ter sezimo si v roke, da pridemo vsi zanesljivo k volitvi! Tako znamo še zmagati! Bog bo pomagal!

Iz Strojne. (Pepelnica in pust v Prevaljah.) Mi gorjanci nismo tako visoko „omikani“, kakor so Prevaljci, ki pohajajo v nemške šole. Toliko smo pa vendar poučeni, da znamo pust in post razločiti. Na pepelnični dan pa sem bil v Prevaljah in sem videl, kako so „pusta“ z godbo pokopavali. Na tej norčiji še ni toliko; pa veliko manj se mi dopade, kar sem zvedel, da so na pepelnico ti pogrebi pustovi napravili gostijo pri nekem gostirju ter da so pridno meso jedli. Vprašal sem sam sebe: „Kdaj so pa Prevaljci k lutorovski veri prestopili, da ne poznajo pepelnice in postne zapovedi? Tisti, ki tako delajo, naj le gledajo, da jim kedaj še o praznikih mesa ne zmanjka!“

Iz Kazaz. (Pogreb.) Dne 3. sušca smo pokopali občespoštovanega kmeta Jožefa Kumra p. d. Ilga. Rajni je bil še le 32 let star, veren katoličan, priden gospodar in skrben oče svojih še majhnih otrok. Bil je národnjak, da malo takih, in Slovenci pod Juno ga bomo težko pogrešali v národnih bojih. Zbrala se je silna množica ljudstva, in tacega pogreba pri nas kmalo ne pomnimo. Sprevod so vodili č. g. provizor Gabron iz Štebna ter nam nad grobom tako iskreno govorili na srce, da smo bili do solz ginjeni. Hvala jim za njihov trud! Domači pevci so pri grobu zapeli lepo žalostinko. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Roba pri Vel. Laščah. (Ferdo Vigele †.) Dne 3. sušca je tukaj umrl koroški rojak, zvesti slovenski rodoljub g. Ferdo Vigele. Ni bil še star, pljučna bolezen ga je spravila v grob. Naj mu tam v večnosti sijejo milejše zvezde, kakor na zemlji; saj tukaj je doživel dosti bridkega! Rojen je bil v Štebnu leta 1841. Kot neustrašen domoljub je deloval na Koroškem, ter bo Zilanom in Rožanom

še dobro v spominu. Služboval je kot učitelj, pozneje je prevzel posestvo na Ziljski Bistrici. Pa nesreča ga je preganjala, in naposled je bil prisiljen, vnovič prositi za učiteljsko službo, katero je dobil na Kranjskem. Imel je blage in velikodušne namene, in poganjal se je za svoj národ v časih, ko je bilo to še silno težavno in nevarno. Ni čuda, da so mu nasprotniki povsodi polena pod noge metali. Bil je tudi zelo izobražen ter je dopisoval raznim slovenskim in nemškim konservativnim časnikom. Bodi mu zemljica lahka! Naj v miru počiva!

Kaj dela politika.

V gosposki zbornici so avstrijski škofje izrekli svojo misel o ljudskih šolah. Oni tirjajo odločno versko šolo, da se bo katoliška mladina izgojevala v verskem duhu. Do tega imajo kristjani gotovo tudi toliko pravice, kakor Judi in luteranci, ki imajo že davno svoje verske šole. Vsi ministri so se posvetovali, kaj bi škofom odgovorili. Dokler vlada ne odgovori, miruje cela stvar. Mi se čudimo, zakaj se Čehi toliko upirajo verski šoli? Ali mar niso katoličani, kakor mi? Poljaki so zato, in gotovo tudi slovenski poslanci. Liberalci seveda vpijejo, kakor nori, kajti šole nočejo dati iz rok. — Sicer pa je med večino državnega zbora velika zmešnjava: tisti nemški konservativci, ki so izstopili iz Hohenwartovega kluba, hočejo kljubovati vladi in Poljakom, ako ne dobijo verske šole; vlada pa vedno omahuje med levo in desno, tako da nobeden ne vé, pri čem da je. Reкло se je tudi že, da hočejo Poljaki desnico zapustiti in zvezati se z nemško levico. Taaffe bo tako dolgo omahoval, da bo enkrat res z voza padel, kakor je zdaj ogerski Tisza. — Slovenski poslanci so bili pri Taaffeju in Gautschu ter so jima razložili slovenske pritožbe. Ali bo kaj pomagalo? — Dr. Tonkli je govoril za posebno sodnijo za Goriško okolico. Tudi je tožil, da uradi na Primorskem nočejo uradovati slovensko. — Hiše za delavska stanovanja hoče vlada oprostiti davka. Nam se zdi, da je hišni davek sploh previsok. Ne samo rokodelski „delavci“, ampak tudi reveži, ki nimajo dela, in ti še bolj, zdihujejo nad predragimi stanovanji! — Čehi tirjajo drugo češko vseučilišče v Olomucu na Moravskem. — Naša vlada misli hudodelce odslej pošiljati na otok Krk, kjer bodo morali zemljo obdelovati. Pač bolje, da si sami svoj kruh služijo, kakor da jih moramo mi rediti! — Ogorski prvi minister Tisza je moral odstopiti, ker ga Madjari sami niso več marali. Na njegovo mesto stopi grof Szapary. Za Slovane menda ne bo dosti razločka.

Teško, da bi vigredi vse mirno ostalo. Govori se, da se na Kreti že pripravlja ustaja (punt) zoper Turčijo. — V Berolinu se je zbralo 60 poslancev raznih evropskih vlad na konferenco ali posvetovanje, kako bi se dalo zboljšati žalostno stanje delavcev po tovarnah. Zastopane pa so sledeče države: Nemčija, Avstrija, Francija, Anglija, Italija, Švica, Belgija, Švedska, Danska, Portugalska in Holandska. Tudi sv. Oče papež so izrekli željo, naj bi se kaj dobrega in pravičnega ukrenilo (sklenilo) za delavni stan. — Franco-

s ko ministerstvo je odstopilo. — Pri nemških volitvah je katoliška stranka narastla na 107 poslancev in je najmočnejša stranka. Socijalisti imajo zdaj 36 glasov (prej le 11); tudi Poljaki so se okrepčali. Bizmarkova stranka (kartel) je popolnoma razbita. — Od vseh strani se zatrjuje, da je odstopil nemški kancelar knez Bizmark, ker se njegove in cesarjeve misli niso ujemale. To je imeniten dogodek za Nemčijo in za celo Evropo, o katerem spregovoriti bomo še večkrat priložnost dobili. Za danes le: Bog ga nesi!

Gospodarske stvari.

Sadno drevje. Kdor si kupi sadno drevje, njemu se zgodi rado, da ga dobi v roke, ko je že skoraj vse suho ali vsaj ne vé več človek, je li še v njih življenja ali ne. Tako drevje ni za to, da ga vsadimo koj na mesto, kjer bi ga radi imeli, kajti čisto lahko je mogoče, da bi bil ves trud zastonj, ker je drevo ali že suho ali pa bi se gotovo, če ga vsadimo, kakor navadno, na svoje mesto, posušilo. Tako drevje naj se položi v jamo, ki je 30 do 50 cm. globoka in še ravnokar izkopana. Va-njo se položi drevje po dolgem, drugo pri drugem, na to pa se zasiplje jama s svežo (frišno) prstjo. Ako je vreme suho in je že tudi prst suha, mora se prst politi. Nekaj dni naj leži drevje za tem v jami: če je le še kaj življenja v drevju, rešimo tako drevje. Če ima drevesce zopet gladko kožo, vsadi se na svoje mesto ter obveže s slamo. Le-ta pa se oblije večkrat, da ne postane solnce drevescu nevarno. „Gospodar.“

Za pouk in kratek čas.

Stiska v Galiciji.

Lani je bila slaba letina. Na Ogerskem in Poljskem, pa tudi v naših krajih na primer na Dolenjskem in Notranjskem so malo pridelali. Tudi na Koroškem je jeseni slana vzela hajdo in zdaj morajo povsodi sirkove žgance jesti namesto hajdovih, seveda le tam, kjer dosti turšice pridelajo. Na Kranjskem je v nekterih krajih tako slaba, da že zdaj nemajo kaj jesti, in do nove žetve je še dolgo! Najhuje prizadeta pa je Galicija. To je velika avstrijska dežela na ruski meji. Nekdaj je spadala pod poljsko kraljestvo; ko se je pa to razdelilo, dobila je Avstrija južni kos, ki se zdaj imenuje Galicija. V deželi živi šest milijonov ljudi, tedaj 12krat toliko, ko na Kranjskem, ali 16krat toliko, ko na Koroškem; po veliki večini so Slovani, na polovico Poljaki in na polovico Rusnjaki (Rusini ali Malorusi); zraven teh je pa tudi silno mnogo Judov, menda skoro pol milijona. Ta dežela je mrzla, pa je ravna in rodovitna ter pridelava v dobrih letih veliko žita in krme, zato je tudi dosti živine. Lani je bila pa taka suša, da sena skoraj nič pridelali niso. S čim sedaj živino krmiti? Nastala je strašna stiska. Kaj početi? Krme nič, denarja nič, da bi se od drugod kupila! Brez goveje živine, brez mleka in masla kmet ne more biti, zato so prišli najprej konji na vrsto za stradanje. Ponujali so konje za 2 gld. enega! Pa še jih niso mogli prodati. Tam imajo vso kupčijo Judi v rokah; ti so videli stisko kmetov in so še

menj dajali, ali pa konje čisto zastonj dobili. Dežela je silno daleč od naših krajev, po železnici daleč voziti te sestradane konje, ni kazalo, ker bi kupec morda komaj toliko za konja dobil, kar ga železnica stane. Tako mnogim ni družega ostalo, ko konje pobiti. Že meseca decembra so pobili 45.000 konj. Vso zimo pa je bilo konj pobitih nad sto tisoč. Mnogim so se pa živali smilile in so jih zapodili v hoste, naj si same kaj živeža poiščejo izpod snega. Ubogi konji so tam v gozdu od glada in mraza poginili. Pa čeravno so tako konjski rod skoraj ukončali, manjkalo je vendar še krme tudi za govejo živino, tako da je cena silno padla, ker je vsak le prodati hotel, in dobile so se krave po 15 gld. Judi so imeli spet lepo kupčijo, ker so take krave v daljne kraje prodajali z velikim dobičkom.

V mnogih krajih so ležali erknjeni konji po cestah in potih. Neki grajšček, ki ima več ribnjakov, je kupil za slepo ceno 1500 konj, jih pobil in njih meso metal svojim ribam. To je bilo v Vadovicah. Pri Dombrovi so videli na nekem travniku ležati 400 mrtvih konj, ki so od glada poginili. Pri Levovu je kupil neki grajšček 525 konj po 30 krajcarjev enega; on jih je vse pobil in njih meso porabil za gnoj. Ponujali so mu pa še tisoč konj za ravno tisto ceno.

Pa tudi žita so le malo pridelali, po kmečkih hišah še črnega kruha ni; le repico (krompir) še imajo. Bolj ko so že vse pojedli, kar so pridelali huje morajo stradati, in bati se je, da se še le zdaj začne prava lakota. Deželni odbor je sicer nekaj tisočakov na posodo vzel in razdelil; tudi država je že nekaj dala, pa bo še več, kakor se sliši iz državnega zbora. Pa če bi država dala prav 6 milijonov, pride na enega človeka le 1 goldinar, in kako dolgo more živeti z enim goldinarjem? Pri takih nesrečah je človeška pomoč preslaba! Pač bi si ljudje sami lahko pomagali, ko bi bili boljši gospodarji. Pri nas za poštenega kmeta ni težko, dobiti kakih 300 gld. na posodo. Pa kdo bo poljskemu ali rusinskemu kmetu kaj posodil, ki nič nema in vse na žganju zapije? Njegov kredit je čisto majhen; k večem dobi pri Judu en par forintov ali pa nekaj litrov žganja na posodo. Sicer pa tudi nikogar ni, da bi kaj imel in bi mogel kaj posoditi. Tam ni posojilnic in hranilnic; grajščaki večidel so sami do vrata zadolženi in brez denarja; po mestih pa ni družega, ko sam Jud, kateri pa, kakor rečeno, kmetu preveč ne kreditira in mu tudi ne more, ker tamošnji kmet ni mož za to, da bi kak denar prihranil in potem dolg plačal.

Mi pogosto tarnamo in tožimo čez slabe čase; mnogo je poslov in tudi gospodarjev, ki niso nikoli zadovoljni. Iz tega resničnega popisa naj vidijo, da so na svetu še druge dežele, kjer se kmetom še veliko huje godi, kakor pri nas. Sicer pa ne nehajmo moliti in Boga prositi, da nam podeli vsakdanji kruh in da nas obvaruje slabih letin!

Sinešničar.

Dekla: „To je preveč, kako me ta hlapec Jaka zmirja!“ Gospa: „Kaj pa ti je rekel?“ Dekla: „Da sem še bolj hudobna, kakor ste vi!“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Požarni straži v Lovankah so svitli cesar podarili 60 gld., za popravo oltarjev v Štebnu na Zili pa 200 gld. — Nedavno je razdelila koroška hranilnica 85.000 gold. darov. Od teh lepih denarjev ste dobili dve cerkvi 800 (Gospa Sveta 500, Vrata 300), kmečki stan 200 (za ubožno hišo v Zreleu), vse drugo pa Celovec in Borovlje (10.000), potem pa šole in zopet šole. Če se pomisli, da največ obrestij vender le kmetje plačujejo in da pri delitvi darov vsako leto prazni odidejo, mora se človeku urediti potreba, da si koroški Slovenci ustanovimo svojo lastno hranilnico! — V Kanalski dolini imajo hripi in hud kašelj. — V Lipalji vesi je bila pokopana in spet izkopana neka tihotapka iz Laškega, ki se je ponesrečila v skalovju. Sploh tihotapstvo na laški meji še vedno močno cvete. — V Kortah imajo po vseh hišah osepnice (koze); sploh ta bolezen razsaja po vsej okolici Železne Kaple. — Na 6 let ječe je bil obsojen v Celovcu Matej Vilčnik zavoljo tatvine. — Zboleli so mil. g. nadškof dr. Eder v Solnogradu, pod ktereга spada tudi naša škofija. — Pri občnem zboru kmetijske družbe koroške so bili za častne ude izvoljeni gospodje: dež. predsed. baron Schmidt-Zabiérow, Peter Laks, Taurer, Lakner in luter. župnik J. Winkler. Nekteri učitelji so dobili za lepe šolske vrte darila po 10 do 25 gld. Posestnik Otitsch je predlagal, naj bi se spet upeljali postni živinski sejmi v Wolfsbergu. — V Štebnu na Zili so prej močno mrli za hripi, zdaj pa razsaja med otroci škrlatica. — Južna železnica namerava znižati voznino. Čas bi že bil, saj je dosti draga! — V beljaškem okraju so 360 mladeničev potrdili k vojakom. — Vojaška zakladnica v Celovcu (Verpflegsmagazin) bo že letos kupila drva, ki se jej morajo pripraviti do jeseni prihodnjega leta, in sicer 3000 metrov mehkih ali pa 2000 metrov trdih. Pogodbe se bodo sklepale dne 31. sušca t. l. Kdor pa kaj več zvedeti želi, se lahko že prej tam pismeno ali ustmeno oglasi. — V Št. Vidu se je ustrelil krošnjar Unterkofler iz Prevalj. — Zgorela je Harova kajža v Račicah pri Grebinju. — Iz računskega sklepa bekštanske posojilnice razvidimo, da ima tista 284 udov s 4100 gold. v deležih, 40.124 gold. hranilnih ulog, izposojenih pa 43.933 gold.

Na Kranjskem. Kranjski delavci, ki hodijo po vsem svetu dela iskat, bodo kmalo doma dovolj dela dobili. Še letos se bode zidala železnica iz Ljubljane v Kamnik; mnogo je tudi upanja, da dobijo tudi Dolenjci svojo železnico, za katero pridno ukladajo denar; tudi Ljubljana je vzela za 50.000 goldinarjev delnic; potem pride na vrsto železnica iz Kranja v Tržič; govori se tudi o železnici iz Loke v Divačo, za katero se je izrekel tudi budgetni odsek državnega zbora; slednjič pa misli vojno ministerstvo na železnico iz Gorice v Logatec. Ako se začne še ljubljansko močvirje osuševati, potem bo dela dovolj. — Za šolo na Holmcu pri Kamniku so dali svitli cesar 200 gold. — V Čemšeniku so umrli č. g. župnik Tomelj. — V Planini sta dva tatova na pepelnico v farovžu klobase kradla, pa so ju prijeli. — V Velesovem je pogorel Kern. — Na Igu so ustanovili družbo treznosti. Dober pomoček zoper žganje! — V Vipavi

so tatovi ulomili v davkarijo in odnesli 300 gold. — V ljubljanski škofiji je izpraznjenih 45 župnij in 100 kaplanij. To je žalostna prikazen; včasih je Kranjska še drugim deželam dajala duhovnike. — Občni zbor katoliško-političnega društva se je izrekel za versko in národno šolo. — Na zadnji živinski sejm v Ljubljani se je prignalo 1670 repov.

Na Štajerskem. Svitli cesar so podarili 50 goldinarjev za cerkev sv. Fabijana in Boštjana v Dobovi pri Brežicah. — Cena knjižice „Bela žena“ je s poštnino vred samo 17 kr. in ne 27, kakor smo po zmoti naznanili. — Družbi sv. Cirila in Metoda podaril je g. dr. Glančnik v Mariboru 100 gold. — V Mariboru je umrla baroninja Gödl. — Pri nekem požaru blizo Gradca sta zgorela dva dečka. Revčka sta se pred ognjem skrila pod posteljo! — V Mariboru je neki usnar rešil žensko, ki je v Dravo padla. — Na Gori pri Konjicah so našli zob mamuta, največje zverine, ki je živela v starih časih, zdaj je pa ni več. — Pri sv. Lenartu v slovenskih goricah je neki kmet v krčmi sedel, konje in voz pa je pred hišo stati pustil. Pride tat in mu vse odpelje! Niso ga videli več. — „Narodne legende“ je začel izdajati g. Anton Kosi, učitelj v Središču. Mi to podjetje z veseljem pozdravljamo in mu želimo najboljšega uspeha!

Na Primorskem. V Solkanu je pogorela Cibejeva tovarna. — Za notarja v Ajdovščino pride gosp. dr. Bullo, v Komen pa gosp. Čibej. — Slavnirski pevec Slavjanski je pel s svojimi ljudmi v Trstu, v Zagrebu in v Ljubljani z veliko pohvalo. — V Gorenjah pri Sežani so hoteli rokovanjaci vlak oropati, pa so bili odpodeni. — Velika skala je pobila Jerneja Pavlina iz Grgarja pri Gorici. — S tretjega nadstropja je skočila ženska Belič v Trstu ter se močno poškodovala. — Na 5 let je bila obsojena kmetica Ferfolja, ki je umorila lastno dete, ker jo je mož zapustil. — V Trstu je bil na 3 leta obsojen Janez Pregarc zaradi teškega telesnega poškodovanja. — Irredentaški list „Trieste“ v Neapolji je naša vlada za Avstrijo prepovedala. — Na korist družbi sv. Cirila in Metoda bodo priredila slovenska društva v Trstu velik koncert.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Č. g. Karol Opelt, dosedanji oskrbnik dekanije v Spodnjo-Dravskej dolini in župnik v Požarnici, je imenovan knezoškof. konsist. svetovalcem in č. g. Jožef Skrbine, dosedanji oskrbnik Pliberške dekanije, knezoškofijskim duhov. svetovalcem. Dekana sta imenovana č. gg. dr. Jožef Somer, župnik v Pliberku, za Pliberški okraj, in Matevž Grösser, župnik v Kotarčah, za dekanijo Grobniško polje. Spodnjo-Dravsko dekanijo bode oskrboval župnik v Spitalu, č. g. Fr. Gugenberger. Faro Št. Janž na mostiču je dobil č. g. Fr. Marinig, provizor v Medgorjah, in faro Lieding č. g. Gregor Payer, kurat v Brežah. Č. g. Valentin Kreiner, župnik v Meisseldingu, stopi v stalni pokoj. — Razpisane so fare: Mali Št. Vid, Meisselding in Št. Jakob v Rožnej dolini.

Loterijske srečke od 15. marca.

Gradec	2	6	15	62	52
Dunaj	71	2	43	21	1

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Pliberk in okolico priredi na velikonočni pondeljek ob 3. uri popoldne pri Šercerju v Šmihelu **občni zbor z veselico**. Spored: 1. Poročilo tajnikovo. 2. Volitev odbora. 3. Sprejemanje udov. 4. Razni nasveti. Potem sledi prosta zabava, pri kateri se bude med drugim predstavljala burka „Eno uro doktor“. Kdor ostane pri igri, plača na prvem mestu 20, na drugem 10 kr. na korist družbi sv. Cirila in Metoda. Peli bodo Šmihelski pevci. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. **Odbor.**

Naznanilo.

Slovenskim kmetom podjunske doline, kateri hočejo pristopiti k skupnem nakupu cenega vina za delavce, naznanjam, da se mora vsak v kratkem pri meni oglasiti ter povedati, koliko ga potrebuje, ob enem pa se zavezati, da ga precej plača, ko ga dobi. Kdor nima denarja, naj se obrne na posojilnico v Šmihelu. Kdor ni pri nobeni slovenski posojilnici, se v to kupčijo ne vzeme. Načelniki in odborniki drugih posojilnic na Koroškem, ki želijo pristopiti, da naročijo vina za svoj kraj, naj pridejo na velikonočni pondeljek v Šmihel k Šercerju, kjer se bomo bolj natanjko zmenili.

Jože Kraut,
načelnik Šmihelske posojilnice.

Pozor!

Okoli hodi neki mladi človeček, dobro oblečen, ter se oglašča posebno v tistih krajih, kjer je kak zdravnik, in pride do župnika ter pravi: „Moja sestra, ali moj oče so mi zboleli, zato sem prišel k zdravniku po zdravila, zdaj bi pa imel plačati, pa sem še le zgrešil, da sem denar doma pozabil; prosim ponižno, zaupajte mi kaka 2 gld., da bodem mogel zdravila rešiti. Jaz sem tam in tam doma, in sem sin . . . bom v kratkem povrnil.“ Govori lepo slovenski; ali vse kar pravi, je zlagano. Ta zviti tiček je dva že opeharil, ako ne že več! Zato pozor!

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:

pšenica po . . .	5 gld. 65 kr.
rž	5 " 10 "
ječmen	4 " 70 "
oves	2 " 70 "
hejda	4 " 40 "
turšica	4 " 10 "
pšeno	— " — "
proso	— " — "
grah	6 " — "
repica	1 " 15 "
fižol, rudeči . . .	6 " 40 "

Sladko seno . . .	2 gld. 80 kr.
kislo	2 " 10 "
slama	1 " 90 "
meterski cent (100 kil).	
Frišen špeh kl. —	gld. 66 kr.
maslo	1 " — "
mast	— " 75 "
Navadni voli . . .	110—140 gld.
pitani voli	120—190 "
junci	70—90 "
krave	60—120 "
junice	50—70 "
prešički	5—15 "

Oglasila.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natisovanje vizitnic, pisanih zavitek itd. po najnižjih cenah.

Mlin in kovačnica. Prodá se ali v našem prepusti hiša, mlin in kovačnica s kladvom (Hammer); mlin na dva para kamnov, pri stanovitni vodi. Pri hiši je 7 oralov zemlje. Več pové posestnik: Tomaž Smole, kovač v Grabnu, zgornje Krčanje št. 92, pošta Grebinj (Griffen, Kärnten).

Kmetija na prodaj.

Hanžejeva kmetija v Št. Lovrencu, brez pohištva (ki je pogorelo), je na prodaj za takega, ki ima veselje zidati po svojem okusu. In sicer obsega 9 oralov setve, 2 orala pašnika, 4 orale travnika, s sadnim drevjem, vse skupaj leže čee na ravnem polju, potem 8 oralov gozda komaj 1/4 ure proč, kjer je dosti stavbenega lesa za zidanje. 1000 gld. se lahko pusti na hišo vknjiženih. Sicer pa se tirja za vsako oralo po 78 gld. Več pové lastnik Jakob Lipič p. d. Sersenece v Št. Lovrencu pri Št. Petru, pošta Ruda (Ruden).

Kleparska dela.

Udano podpisani opozoruje visokočastito duhovščino, da on krije, barva in popravlja cerkvene zvonike, in to s posebno pripravo brez odra, ter da izvršuje proti ustmeni ali pismeni pogodbi vsa v to stroko spadajoča dela s poroštvom. Če treba, se podpisani izkaže tudi s spričevali o delih, ki jih je v polno zadovoljnost izvršil. Tudi se priporoča za kleparska dela pri stavbah, za kritje streh z železnim, cinkastim ali pocinkanim plehom, za strešne žlebove vsake vrste, in za barvanje streh in žlebov itd. Take reči tudi po ceni in dobro popravlja.

S spoštovanjem

Josip Novak, klepar v Celovcu.

Delavnica: Viktringer Ring št. 3.

Stanovanje: Kaserngasse št. 17.

Pluge

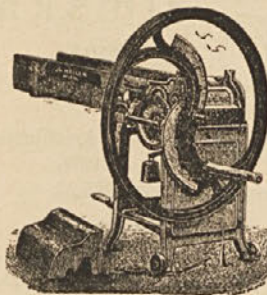
vsake vrste, enotne in dvojnate, za hribe, za obsipanje koruze in krompirja, za hmelj, in čisto železne, s katerimi se orje z enim konjem, izdeluje in prodaja dober kup

France Špitav,
kovač (Mellag bei Cilli).

Kmetija na prodaj. Zidana hiša in hlev, 14 oralov setve, 6 oralov travnika in 22 oralov gozda, vsega vkup 42 oralov sveta, prodá se za 2600 gld. 600 gld. more na hiši ostati. Natanjčeneje o tem pove Matevž Šoter v Humčah, fara Kazaze. (Pošta Doberlaves.)

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive, } najnovejša sestava
vinske in sadne stiskalnice, }
naprave proti strupeni rosi, } v raznih velikostih.
mlini za grozdje in sadje, }

Mlatilnice, čistilnice in vitala, stroji za ropanje turšice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave za sadje in sočivje.

Škoporeznice v največji izbiri prodaja izvrstno izgotovljene in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

Dr. Josip Schell,

odvetnik

preselil se je iz prejšnjega stanovanja v šolske ulice
(Schulhausgasse) št. 13.

Za Velikonoc!

Podpisani uljudno priporoča v nakupovanje **najlepšo moko št. 0** v vrečah po 25 kil, **kilo po 17 kr.**

Tudi se kupuje v njegovi prodajalnici prav izvrsten **rženi špirit** in **žganje**; dalje **cuker**, **kava** in vsedruge tržaško blago po najnižjih cenah.

Zagotavlja najvestnejšo in dobro postrežbo, priporoča se s spoštovanjem udani

Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom v Celovcu,

Burggasse št. 12

(pri „plehastem sladkornem klobuku“).

Prebivalcem Šmihela

pri Pliberu in njegove okolice.

Uljudno naznanjam, da se v moji prodajalnici nahaja velika zaloga vsakovrstnega blaga pri nizkih cenah in pravični meri in vagi: **Kofé**, **cuker**, **Frankova cikorija**, **čaj** štiri vrste, **soda**, **šterka**, **olje za jed**, **olje za luč**, **sol** v štokih in žakljih, **suhe črešplje** kila za 16 kr., **najboljša maža za obutev**, **francosko žganje** proti trganju po udih in proti revmatičnemu zobobolu, še več drugih zdravil za ljudi in živino, **tkalno oblačilno blago** kakor **prt** (platno), **parhat**, **kotenina**, **žamet**, **tibet**, **svila** (žida), **sukanec** (cvirn), **knofi**, kakor sploh vsa priprava za krojače in šivilje. Slednjic železno orodje: **žage**, **sekire**, **kose**, **srpe**, **vile**, **motike**. Konečno **prava štajerska** in **ogerska vina** po nizki ceni. K u p u j e m t u d i **poljske pridelke**, kakor **leča**, **oves**, **maslo**, **jajca** itd. S spoštovanjem

J. Termoth,

trgovec in poštar v Šmihelu pri Pliberku.

Stiskalnice za zeleno pičo in žir

Bluntov patent, za ohranjanje raznih pič,

sladkih in zelenih, detelje, turšice, repnih peres itd. so odlična iznajdba tekom enega leta smo nove dobe, Ne pozabiti ohraniti si posebno

dokazano
s prakso, ter veliko koristijo kmetijstvu;

dokazano
je s tem, koliko strojev smo dosedaj prodali, kakor tudi z mnogoštevilnimi sijajnimi spričevali oblastnih in kmetijskih pravkov.

Navodila rabe, ki jamčijo gotov vseh, kakor tudi prospekte, ocene in spričevala gratis in franko.

PH. MAYFARTH & Comp., tovarne kmetijskih strojev,

Dunaj, II., Taborstrasse 76.

Frankobrod ob M. in Berlin N.

edini opravičeni izdelovatelj stiskalnic s samostojno in nepretrgano delujočim navornim pritiskom, patent Blunt.

700

komadov prodali samo v Nemčiji in Avstro-Ogerski, kar dokazuje njihovo korist in važnost.

repna peresa

kajti zadnjeletni poskusi so pokazali, da so repna peresa

izvrstna zimska krma.

Kupčijsko naznanilo.

Usojam si naznaniti p. n. občinstvu, da sem kupil trgovino **g. K. Ritter-ja** v Dunajskih ulicah v Celovcu, in priporočam svojo

bogato zalogo

tkanega in sploh oblačilnega blaga, kakor sukna, kotenine in razne oblačilne priprave; visokočastito **duhovščino** opozorujem na svojo bogato zalogo črnega **toskina**, **penčina** in blaga za **talarje**. **Postrežem pošteno in po ceni.** — Z dežele naročeno blago se brž po pošti odpošlje. Izgledki (muštri) se pošiljajo zastoj in franko.

Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz.

Lepa kmetija,

eno uro od Vrbskega jezera, blizo ceste, pohištvo v dobrem stanu, skedenj nov, 30 birnov posetve, s pašniki, travniki in gozdom je na prodaj. Lesa in stele dovolj. Kmetec potrebuje le 1400 gld., drugo se lahko na hišo vkunji. Več pové Jože Ropač p. d. Daniel v Ločah, pošta Vrba (Velden).

Anton Sodi,

Puškar v Borovljah na Koroškem (Ferlach in Kärnten).

Priporoča vsakovrstne dobre puške iz svoje delavnice. Ob enem naznanja, da tudi prenaraja kresne puške na puške zadovke (Hintertader) in prevzame druga popravila po najnižjih cenah.

Cenike s podobami dopištija brezplačno in franko.

Zaloga moke

iz Magereškega mlina

v Celovcu, šolske ulice št. 18

„pri zlatem Križu“.

Priporočam vsake vrste **moke**, **hajdovo**, **turšično** (sirkovo), **rženo** in **pšenično** št. 0 za 16½ kr., kdor vzame več ko 25 kil. Nadalje **sladkor** (cuker), **kavo**, **suhe črešplje**, **špirit** in drugo tržaško blago po najnižjih cenah. Vsak dan **frišne droži**.

Peter Mayer.